

AHİ GELENEĞİNDEN MODERN İŞLETMELERE GEÇİŞ

Miladın 14. Yüzyılından itibaren fütüvvet geleneğinin bir uzantısı olarak, Anadolu'da Türklerce kurulmuş ve geniş bir alana yayılarak 18. Yüzyıla kadar ahlaki, siyasi, iktisadi ve felsefi ilkeler çerçevesinde faaliyet gösteren esnaf, sanatkâr ve meslek sahiplerinin oluşturmuş oldukları birliğe 'Ahi Birlikleri' ismi verilmekteydi.

Bir esnaf örgütü olarak ortaya çıkmış ve çok yönlü fonksiyonları olan Ahi Birlikleri, Osmanlı Devletinin temel yapı taşlarından biri olma konumuna gelmiştir. Bu fonksiyonları hayatın her alanında –dini, ahlaki, sosyal, siyasal, iktisadi, askeri ve eğitim- görmek mümkündür.

Ahilik Haftası ülkemizde her yıl Ekim ayında kutlama ve etkinlikler ile anılıyor. Geçtiğimiz haftalarda da bu yılki kutlama ve etkinliklerin yapıldı fakat iç ve dış politikadaki sıcak gelişmelerin gölgesinde kaldı ve güzel bir hasletimiz olan Ahi Birlikleri ve geleneği üzerinde düşüncelerimizi yoğunlaştıramadık.

Ahi Birliklerinin ne olduğu ve faaliyet alanlarının neleri içerdiği ile ilgili bahis bu yazının sınırları içine sığmayacak kadar geniştir. Dolayısıyla bu yazıda; geçen haftaki kutlamalar vesilesi ile farkındalığımızı arttırıp bu geleneğin yönümüzü tayinde veya böyle bir kurumun varlığının etki alanının gerekliliğine ne derece talepkâr olunduğu üzerinden dikkatimizi ve düşüncelerimizi Ahi geleneğine kıyasla bugünkü esnaf ve tüccarın/işletmelerin yapısı, oluşum süreçleri ve faaliyetlerinin nitelikleri üzerine çekmek istiyorum.

Bugün artık dünyada küresel krizin de etkisiyle düşünürlerin ve işletmelerin ve hatta devlet organlarının üzerinde daha çok tartıştığı konu 'İş Ahlâkı' kavramıdır. Ahi geleneğine sahip olan bizim ülkemizin bu tartışmalara ne kadar uzak-yakın durduğumuz ve Atlantik ötesinden bunları transfer etmeye ihtiyacımız olup olmadığı, kâr odaklı olarak faaliyetlerini her türlü meşrulaştıran kapitalist anlayışın karşısında nerede durduğumuz üzerinde bir sonraki yazımızda konuya bu eksenle devam edelim.

Bu yazıyı, Ahilikteki bazı ahlâki nitelikler, yani bir esnafın uyması (bugün bunu tüm işletmeleri içine alabilecek şekilde düşünebiliriz) ahlâk kurallarını yazarak ve bugün tartışılan bu kavramların Anadolu'da yüzyıllardır bir gelenek halinde sürüp geldiğini göstermek, küresel krizin etik tartışmalarına mütevazı bir katkıyla noktalamak istiyorum:

- ✓ Doğruluktan ayrılmamak,
- ✓ Cömert olmak,
- ✓ Alçak gönüllü olmak,
- ✓ İyi huylarını geliştirmek,
- ✓ Kendisini halkın ve tüketicinin faydasına hasretmek,
- ✓ Misafirperver olmak,
- ✓ Bir sanat ve iş sahibi olmak,
- ✓ Utanma duygusuna sahip olmak,
- ✓ Hile yapmamak,
- ✓ Yalan söylememek,
- ✓ Başkalarında kusur aramamak,
- ✓ Dedikodu yapmamak,
- ✓ Karşısındaki kusurlu şahsın, bu kusurları affedici cinsten ise affedici olmak,
- ✓ Zenginlere karşı minnetsiz olmak,
- ✓ Kimseye kin ve düşmanlık beslememek,
- ✓ Büyüklere hürmet, küçüklere şefkat göstermek,